

CONTACT MET DE JONGEREN

DE DRIE „V's”

De oorsprong van dit min of meer duistere opschrift is te vinden bij Christiaan de Wet.

Misschien is, nu ik een speciale rubriek voor jongeren schrijf, een kleine introductie niet geheel overbodig meer. De Boerenoorlog is al weer zoo lang geleden. Over hem schrijven kan ik moeilijk doen, zonder lyrisch te worden. Hij is de held uit mijn jongensjaren, een voorbeeld van vroomheid, oprechtheid en moed. In den Boerenoorlog was hij voor de Engelschen een soort „onvindbare Pimpernel.” Hoe vaak is hij omsingeld, ingesloten, reddeloos verloren genoemd en dan weer . . . ontsnapt.

Ik heb gelezen, dat men hem eens heeft gevraagd: generaal, hebt u daarbij een bepaalde methode en welke is die? Toen heeft hij het antwoord gegeven, dat hierboven staat: „Mijn methode bestaat uit drie v's.”

De eerste „v” beteekent verkennen. Het is roekeloos om den vijand aan te willen grijpen als men niet weet, waar en hoe hij zit en hoe sterk hij is. Dus eerst verkennen.

De tweede „v” beteekent vechten.

De derde „v” beteekent vluchten. Een goede generaal moet kunnen vluchten als hij weet, dat het vechten hem geen kans geeft. Vluchten kan dapperder zijn dan vechten.

Het zou niet moeilijk zijn om van alle drie „v's” iets te zeggen voor ons leven van elken dag, maar dan wordt mijn stukje te lang en dat mag niet: lang is geen smaak op 't oogenblik.

Ik noem daarom alleen de laatste v: „vluchten.”

Als ik hier neerschrijf: „vechten is dapper” zal ik niet veel protest vinden, maar over de dapperheid van de vlucht zullen wij het misschien niet eens zijn.

Op een bepaalden leeftijd, den tijd, weet je wel, waar je jezelf voor „vol” houdt, maar door de ouderen nog niet heelemaal voor „vol” aangezien wordt, is soms een enkel spottend, minachtend „je durft niet” genoeg, om tot de dolste en domste, ergste dingen aan te zetten. Ik heb meermalen een jongen vriend, die op de een of andere manier zich leelijk aan de zonde gebrand had, zich hooren verontschuldigen met de woorden: „Nou ja, ik wilde eigenlijk niet, maar toen zeiden ze, dat ik niet durfde, en dat laat je niet over je kant gaan.”

Is het laf om tegenover het kwade te zeggen: ik durf niet? Is het werkelijk dapper en voor de algemeene ontwikkeling noodzakelijk, dat men eerst allerlei experimenten met de zonde en de dingen, die vlak naast de zonde liggen, uithaalt, om er dan over te kunnen oordeelen?

Is het noodig om rattekruid in te nemen, voordat men gelooft dat men er aan dood kan gaan?

Is het noodig, ook eens je hand in de brandende kachel te steken, om verstand te krijgen van brandwonden?

Is Jozef laf als hij, bij de verleiding in Potifars huis, de prachtige woorden uitspreekt: „Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God,” en dan op de vlucht slaat?

Ik geef deze vragen ter overweging en dan houd ik op; men moet ook wat aan de menschen zelf overlaten.

A. K. Straatsma

ORANJE EN DE JODEN

In dezelfde droeve week, waarin de Joden in een bepaald land aan grievende kwellingen ten prooi vielen en hun heiligdommen in vlammen zagen opgaan, sprak in een klein buurland de Minister-President in het Parlement: „Ook de regeering verfoeit hartgrondig ieder anti-semitisme. Alle burgers hebben hier dezelfde rechten en iedere loyale regeering zal er voor zorgen, dat de rechten van al onze burgers niet gekrenkt worden!” Het was Dr Colijn, die zoo sprak en hij is de Minister-President in het land van Oranje.

Juist dat land van Oranje is steeds een gastvrij toevluchtsoord geweest voor het oude volk.

En toen Prinses Juliana tijdens de jubileum-week in September van dit jaar een bezoek bracht aan de Joodsche Invalide te Amsterdam, heeft Zij daarmee een aloude Oranje-traditie voortgezet.

Reeds in de 16e eeuw werden de Joden uit Spanje en Portugal verdreven. „De koning van Portugal liet omtrent dezen tijd (1549) scherp onderzoek doen in zijn rijk op zulken, die voorgaven van het Jodendom tot den Christelijken godsdienst bekeerd te zijn, die men echter voor heimelijke Joden hield. Velen verlieten ook hierop het rijk en kwamen herwaarts,” zoo vertelt Wagenaar.

In 1593 verdreef ook koning Philips de Joden uit zijn landen en weer was het Holland, dat, zelf in een bange worsteling om de vrijheid gewikkeld, de verdrukte Joden gastvrij opnam.

En ons volk ondervond den terugslag van deze gastvrijheid, want nog altijd is het woord van kracht: „Vervloekt zij wie u vervloekt en wie u zegent zij gezegend.” Onder de schutse van Oranje waren de Joden veilig. Het is onder de Oranje-vorsten vooral Willem III de Stadhouder-Koning geweest, die zich zeer bijzonder het lot van de Joden aantrok. Door zijn invloed werden Israëlieten soms zelfs tot hooge posten geroepen. Hij wist de gaven en talenten, die hij in de Joden ontdekte, ten algemeenen nutte aan te wenden. Zoo was het de Jood

Jozef de la Penha, die door den Stadhouder in 1697 werd „verblijd met het leen van Labrador, Cortereal en eenige andere Amerikaansche landstrekken, door zijn schepen ontdekt en in naam van den Prins van Oranje in bezit genomen.”

Een andere Jood, zekere Baron De Kimenes Belmonte was jarenlang als gezant van den Prins van Oranje werkzaam aan de hoven van Spanje en Portugal.

Bij het leger deed o.a. de Jood Machado groote diensten en legde zulke bekwaamheden in oorlogszaken aan den dag, dat hij bij den Stadhouder-Koning en bij zijn legerhoofden in hoog aanzien kwam.

Het geslacht Capadose, dat met dat van dezen Machado veelvuldig verwant was, heeft langen tijd een eigenhandig geschreven brief van Prins Willem bewaard, waarin deze hem, ter zake van een bijzonderen dienst, dit vereerend getuigschrift gaf. „Vous avez sauvé l'Etat.” (Gij hebt het land gered.)

Niet alleen kwamen de Joden hier onder de Oranjes tot aanzien, maar ook tot groote welvaart. En het moet tot hun eer gezegd worden, wanneer het belang van 't land het eischte, wanneer het er op aankwam, hun dankbaarheid en gehechtheid aan het Huis van Oranje te toonen, durfden zij in de beurs te tasten.

Zoo b.v. stelde een der baronnen Suasso een millioen ter beschikking van Prins Willem III om zijn tocht naar Engeland in 1688 mogelijk te maken, „zonder eenige verplichting van restitutie in gevalle van mislukking.”

Tijdens de regeering van Prins Willem III genoten de Joden hier dan ook hun hoogste aanzien en voorspoed. Doch niet alleen aan dezen Prins, maar aan vele Vorsten uit het Oranjehuis waren de Joden met voorbeeldige, schier voorbeeldelooze aanhankelijkheid getrouw. Zoolwel in Amsterdam als in 's-Gravenhage hebben de grootste Joodsche families in alle tijden van voor- en tegenspoed blijk gegeven van hun gehechtheid aan dit Huis. Van Stadhouder Frederik Hendrik tot op Stadhouder Willem V is het bij de Stadhouders gebruik geweest, ten minste een enkele maal de Synagoge te Amsterdam te bezoeken.

Prinses Juliana bij haar bezoek aan de Joodsche Invalide te Amsterdam

Stadhouder Frederik Hendrik bracht in 1642 zijn bezoek aan de Amsterdamsche Synagoge. Hij was vergezeld door zijn zoon, den lateren Prins Willem II, door de Prinses van Engeland, 's Prinses verloofde, en de koningin van Engeland, de moeder der Prinses.

Het laat zich begrijpen, hoe de Joden deze vorstelijke belangstelling waardeerden. Het college van Archi-Synoden bood dan ook den Prins een prachtig zilveren geschenk aan ter waarde van twee duizend gulden, terwijl de Opperrabbin Menasseh Ben Israël de koninklijke bezoekers verwelkomde met een rede in de Spaansche taal, waarin hij op zeer vleierende wijze een vergelijking maakte tusschen het huis van Oranje en het geslacht der Makkabeërs.

Zóó groot was de invloed der Oranjes, dat zelfs in den tijd van Jan de Witt de Joden hier geen vijandschap ondervonden. Aan den Jood Spinoza schonk De Witt zelfs een pensioen van twee honderd gulden.

In den tijd der koningen uit het Oranjehuis is in deze verhouding geen verandering gekomen. We behoeven de Willemstraat te Amsterdam maar te noemen om herinnerd te worden aan de hartelijke ontvangst die met

name Koning Willem III in de Jordaan ten deel viel.

En nog versch ligt in het geheugen de tocht, die onze Koningin maakte in diezelfde Jordaan, tijdens de jubileumfeesten.

Hoe achteruit gezet de Joden in andere landen ook mogen worden, de Oranjes blijven het oude volk Gods hun hooge bescherming en waardeering verleen. Wij kunnen daarvoor niet anders dan dankbaar zijn. Immers de zaligheid is uit de Joden en hoe veracht en hoe verjaagd zij ook zijn, ze blijven beminden om der Vaderen wil.

Er ligt voor de Joden iets tragisch in het feit, dat juist in die landen, waar het kruis van Christus nog het publieke leven beheerscht, zij de meeste veiligheid en vrede genieten.

Het kruis, dat de Joden steeds een ergernis is geweest, is nu voor hen het anker der hoop. Zoo is het in maatschappelijk opzicht. Moge de tijd niet verre zijn, dat de verdrukte Jood ook met zijn geestelijke nooden de toevlucht neemt tot het kruis.

Oranje gaf ons het voorbeeld, hoe wij het volk, waaruit de Zaligmaker, voor zoover het vleesch aangaat, is gesproten, hebben te behandelen.

P. DE ZEEUW J.Gz.